

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р арх. Мария Давчева, сектор Архитектура, ИИИЗк-БАН

Относно дисертационен труд

„СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В ГРАДОУСТРОЙСТВЕНАТА ТЕОРИЯ“

за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по научна специалност „Теория и история на архитектурата“, 5.7.

на арх. Александър Константинов Смолянов

докторант на самостоятелна подготовка

в Сектор „Архитектура“, ИИИЗк, БАН

Настоящото становище е възложено с протокол N 1/ 09/07.2015 г. от първото заседание на НЖ по процедурата за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по научна специалност „Теория и история на архитектурата“, 5.7. на арх. Александър Смолянов, докторант на самостоятелна подготовка към сектор „Архитектура“ в Института за изследване на изкуствата към БАН.

Дисертацията е с обем 200 страници текст, състоящ се от увод, четири глави (съответстващи на четирите задачи, произтичащи от реализирането на поставената цел) и заключение. Използвана е богата библиография (265 заглавия) със значим брой чужди автори. По темата са публикувани седем научни статии, доклади и студии, които потвърждават задълбочеността и дългосрочността на изследването на автора.

Темата на дисертационния труд е перманентно актуална и силно застъпена тематика в съвременните градоустройствени теории. **Обектът на изследването** е градоустройствената теория като съвкупност от теории, теоретични изследвания и концепции със съдържащите се в тях знания за устройството, формата, процесите и контекста на града, в периода от 50-те години на ХХ в. до първото десетилетие на ХХІ в. Авторът показва добро познаване на различните теории по разглежданата проблематика и като **основна теза** на дисертационния труд формулира мултипарадигмалността (съществуването едновременно на повече от една доктрина) – синхронна

и диахронна не само в разглеждания периода, а въобще за градоустройствената теория по принцип. Това му дава основание да направи своя *хипотеза* за паралелизъм в развитието между градоустройствените теории и нейните предпоставки.

Поставената от дисертанта цел е да се характеризира състоянието и да концептуализира структурата и развитието на градоустройствената теория в периода след доктрината на модернизма – във *времевия обхват* от 50-те години на XX в. до първото десетилетие на XXI в.

В първата глава „ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАДОУСТРОЙСТВЕНАТА ТЕОРИЯ” арх. Смолянов изготвя обширна ретроспекция на градоустройството и придружаващата го теория на модерното, постмодерното и „информационното” общество. Разгледаните градоустройствени и научни предпоставки за построяване и развитие на градоустройствената теория, и по-точно многоаспектността на града, проблематиката на различните типове градове и градоустройство диференцират градоустройствената теория, Това се изследва в следващата глава „ОСОБЕНОСТИ И ДИФЕРЕНЦИАЦИЯ НА ГРАДОУСТРОЙСТВЕНАТА ТЕОРИЯ”. Именно тук авторът определя особеностите, които отличават градоустройствената теория и обуславят естеството на нейната организация, диференциация на равнищата на организация на знанията и от там разкриване на направления. Въз основа на междинните резултати е формулирана теза на градоустройствената теория

По определените характеристики за организиране на теориите се пристъпва към третата задача, съответстваща на трета глава в настоящата дисертация – ПРЕГЛЕД НА НАПРАВЛЕНИЯТА В ГРАДОУСТРОЙСТВЕНАТА ТЕОРИЯ. Теориите са групирани по тематичен признак – във всяка проблемна област по застъпените в нея основни теми и подтеми. Разкритите направления са в пет групи, съответстващи на определените основни теми на градоустройствената теория, които са и основни въпроси на градоустройството: за териториалното и пространствено устройство, за формата в градоустройството, за отношенията човек-среда, за процесите и градската комплексност и група общи теории.

Последната глава „ХАРАКТЕРИСТИКА И РАЗВИТИЕ НА СЪВРЕМЕННАТА ГРАДОУСТРОЙСТВЕНА ТЕОРИЯ” осъществява синтез на градоустройствено-съдържателните и научните характеристики на теориите и направленията до аналогични интегрални характеристики и тенденции на съвкупната градоустройствена теория. По устойчивите съчетания на характеристиките се установяват фази на развитието на градоустройствената теория със съответни парадигмални

ориентации. Потвърждава се формулираната във втора глава теза, която прерастват в авторска концепция за структурата и развитието на градоустройствената теория.

Научната задача се отличава със специфика, свързана с естеството и равнището на обекта (градоустройствената теория като съвкупност от отделни теории и концепции). След систематизиране, съдържателен и методологичен анализ на направленията, на метатеоретично равнище са определени състоянието, структурата и тенденциите в развитието на съвкупната градоустройствена теория в разглеждания период. Тезите са *подложени на проверка* и потвърждение в хода на изследването.

Като заключение на настоящото становище може да се каже, че дисертационният труд представлява цялостно, синтетично изследване на състоянието и развитието на градоустройствената теория от 50-те години на XX в. до първото десетилетие на XXI в. Трудът е обширен, много добре структуриран, подкрепен с богата библиография. Като препоръка бих си позволила да предложа на дисертанта да потърси възможност за скорошно публикуване на дисертацията, защото такова научно изследване би представлявало интерес за широк диапазон от градостроители и урбанисти в различен етап на своя професионален растеж – студенти, млади специалисти, учени, практики. На разширеното заседание, на която бе представена настоящата дисертация бе обсъден момента с категоричното становище на арх. Смолянов за разграничаване на градоустройствените изследвания в научно-теоретичен, без паралел; и в приложно-практичен аспект, която приемам за авторско право, макар и да не съм напълно съгласна с такава постановка.

Високите научнотеоретични постижения, актуалността на разглежданата проблематика, добрата структура и зрелостта на проведеното изследване „СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В ГРАДОУСТРОЙСТВЕНАТА ТЕОРИЯ“ ми дават основание да предложа за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по научна специалност „Теория и история на архитектурата“ на арх. Александър Смолянов.

Доц. д-р арх. Мария Давчева

09.09.2015/ София